tis dar ikiistoriniais laikais. Šioje Vilniaus dalyje gyventa ir XIV–XV a. XVI a. pabaigoje – XVII a. I pusėje čia vyko gamybinė veikla – gaminti keraminiai dirbiniai, statybinės medžiagos. Minimu laikotarpiu sklype būta mūrinių statinių, kurie vėliau vienu metu (per 1655–1661 m. maskvėnų invaziją? Rekonstruojant įtvirtinimus prieš ją?) buvo nugriauti – jų liekanų viršus 2016 m. daugiau tyrinėtoje sklypo R dalyje yra 1,6–1,8 m gylyje. Aptikta gana daug XVII a. II pusės – XVIII a. radinių. Jie koncentravosi ūkinėse duobėse.

Pylimo St. 17

In 2016, a field evaluation was conducted on the plot at Pylimo St. 17, which is outside a segment of the city's early 16th-century defensive wall but still in Vilnius Old Town. During it, a total of 129 m^2 were excavated (Fig. 1). The 'Lietuva' Cinema building was erected on this plot in the 1960s. The investigation determined that the cultural layer in the investigated parts of the plot is 1.4–4 m thick. It is the thickest near Pylimo Street where the bank of the Vingriai Stream and perhaps also the ditch of the Vilnius City defensive wall once existed. This part of Vilnius was inhabited in the prehistoric period and the Middle Ages. Industrial activities occurred there in the late 16th–first half of the 17th century as is attested to by the discovered remains of industrial furnaces. At that time masonry structures, which were later demolished at a single moment in history, perhaps during the 1655–1661 war, stood on the plot. The top of the remains of these buildings lie at a depth of 1.6–1.8 m. Fairly large quantities of finds dating to the second half of the 17th–18th centuries were discovered concentrated in storage pits (Figs. 2, 3).

Linas Girlevičius

Žvalgymai Vingrių gatvėje 12, 12A

2016 m. gruodžio mėnesį prie numatytų rekonstruoti pastatų Vingrių g. 12, 12A Vilniuje atlikti žvalgymai kasant tranšėją įrengiamos dujotiekio trasos vietoje. 2015 m. atlikus žvalgomuosius tyrimus pastatuose, archeologijos vertybių nerasta (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 563, nr. 417). Todėl prireikus perkelti dujotiekį, vykdyti žvalgymai tranšėjos prie tarybiniu laikotarpiu statytų pastatų vietoje. Kasta maždaug 36 m ilgio, apie 80 cm pločio ir 1,2–1,4 m gylio tranšėja. Jos P pakraštys buvo apie 80 cm nutolęs nuo pastatų Vingrių g. 12 ir 12A Š, ŠR fasadų. Žvalgant nustatyta, kad po 30–40 cm asfalto dangos, skaldos ir žvyro sluoksniais yra 40–50 cm storio pilkos žemės su griuvenomis sluoksniai, suformuoti XIX–XX a. performuojant vietovės reljefą. Tranšėjos V gale šio sluoksnio viršuje fiksuotas akmenų grindinio fragmentas. Po šiuo sluoksniu didelėje tranšėjos dalyje atkastas smėlio įžemis. Tranšėjos V ir vidurinėje dalyse įžemis atkastas 80–90 cm gylyje, o R gale smėlio įžemis pasiektas iškart po dangų pagrindais 30–40 cm gylyje. Manoma, kad teritorijoje, kurioje kasta tranšėjos R dalis, archeologinis sluoksnis nukastas XIX a. pabaigoje ar XX a. pradžioje, statant pastatų kompleksą Pylimo g. 27, 27A, 25, 25A, Vingrių g. 14. Prie pastato Vingrių g. 12A ŠR fasado kasant tranšėją aptikta veikiausiai minimo pastatų komplekso statybos laikotarpio rūsio ar techninio statinio (šulinio, nuotekų talpyklos) sienų liekanų. Tirtosios tranšėjos R dalyje kultūrinis sluoksnis suformuotas XIX–XX a. Vidurinėje ir V žvalgytosios tranšėjos dalyse situacija kitokia. Čia po XIX–XX a. datuojamais kultūrinio

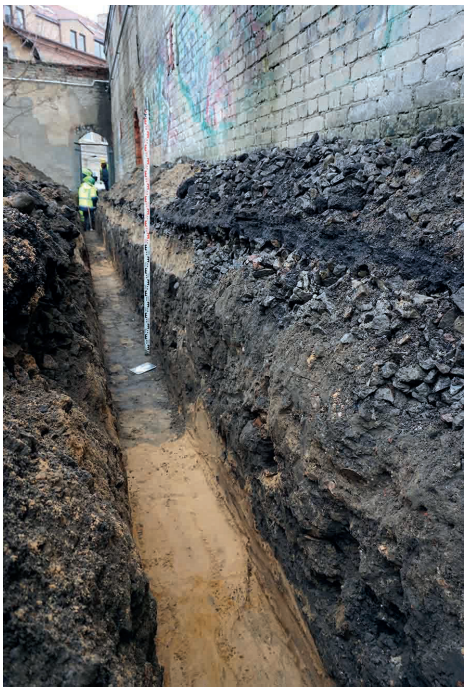

1 pav. Bendras tranšėjos dujotiekiui vaizdas iš ŠV. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 1. General view of the gas main trench, as seen from the NW.

sluoksnio horizontais aptikti į įžemį įgilinti objektai 1–3 (1 pav.), datuoti XVII a. I puse. Smėlio įžemyje išryškėjęs *objekto 1* kontūras yra 7 m pločio. Šio objekto užpilde aptikta XVII a. buitinės keramikos fragmentų. Tiksli objekto susiformavimo ar suformavimo priežastis nenustatyta – galbūt šioje vietoje būta kokio nors natūralaus reljefo darinio (griovos, rėvos), kuriame ir išliko vertingas kultūrinis sluoksnis. Už 4 m į V nuo objekto 1 V ribos fiksuotas kito į įžemį įgilinto *objekto 2* kontūras. Šio objekto plotis įžemyje 5,7 m, jo Š dalyje fiksuotas iš XVII a. I pusės 31x16x6,5 cm ir panašių proporcijų plytų su išilginėmis braukomis, ištų perdegusiu moliu, formuoto statinio (?) fragmentas. Spėjama, kad tai gamybinės krosnies liekanos – į įžemį įgilinto šio statinio P pakraštys (2 pav.). Apardyto, apirusio mūro viršus fiksuotas 55–60 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Tikėtina, kad į Š nuo dujotiekio tranšėjos yra gana gerai išlikusi pagrindinė

2 pav. Tranšėjos Š sienelės pjūvio fragmentas iš V. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 2. Part of the profile of the N wall of the trench, as seen from the W.

mūrinio statinio dalis. Objekto 2 užpilde aptikta XVI a. pabaigos – XVII a. I pusės radinių. Už 2,5 m į V nuo objekto 2 V ribos fiksuotas kito į įžemį įgilinto darinio – *objekto 3* – kontūras. Jis 1,4 m pločio, nuo žemės paviršiaus įgilintas apie 1 m. Žemiau šio objekto užpildo fiksuotas rausvos spalvos aukštos temperatūros paveiktas smėlio įžemis. Tai leidžia manyti, kad objektas 3 yra susijęs su tokia gamybine veikla, kuriai būtina aukšta temperatūra. Pažymėtina, kad minimu laikotarpiu datuotinų gamybinio paveldo objektų aptikta ir kituose prie Vingrių gatvės esančiuose sklypuose – Vingrių g. 3A (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 374–378), Vingrių g. 7 (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 393). Ši gatvė yra Vilniaus senamiesčio dalyje, esančioje į V nuo XVI a. pradžioje mūrine gynybine siena apjuostosios pagrindinės Vilniaus senojo miesto dalies. Vietovė buvo patogi gamybai, nes buvo menkai užstatyta degiais gyvenamaisiais pastatais, arti buvo žaliavų (molio, smėlio, vandens), būtinų keraminių dirbinių gamybai.

The Field Survey at Vingrių St. 12 and 12A

In 2016, a survey was conducted at Vingrių St. 12 and 12A in a W suburb of Vilnius. In digging a trench for a gas main, sunken features from the first half of the 17th century were discovered in the natural sand uncovered under the 19th–20th-century cultural layers (Fig. 1). At least two of the features were connected with activities involving the production of ceramics as well as other articles and building materials for the construction and household markets in this part of Vilnius Old Town up until the mid-17th century or even later. The remains of a conjectured industrial furnace (Fig. 2) sitting atop a layer of sand altered by high temperatures were discovered in one feature.

Gediminas Jonutis

Konstitucijos prospektas 18B

2016 m. rudenį žvalgomieji tyrimai vykdyti Vilniaus senojo miesto vietos su priemiesčiais (UK 25504) teritorijoje, sklype Konstitucijos pr. 18B, Konstitucijos prospekto P dalyje, priešais prekybos centrą „Europa“. Sklypo PR dalis įsiterpusi į Konstitucijos pr. 12 pastatų kompleksą, sklypo ŠV dalis apima čia esančios automobilių stovėjimo aikštelės teritoriją bei nedidelį žalią plotą priešais „Radisson Blu“ viešbutį. Bendras sklypo plotas – apie 6200 m^2. Artimiausiu laiku šioje vietoje planuojama statyti naujus pastatus.

Tyrimų vieta patenka į istorinį Šnipiškių priemiestį. Pagal kartografinius duomenis ir apytiksliai nustatytą tirto sklypo lokalizaciją senuose Vilniaus planuose matyti, kad per tiriamą vietą bent jau nuo XVIII a. I pusės ėjo kelias į Ukmergę, vėliau tapęs Ukmergės gatve (šios išlikusi PR dalis dabar vadinama Šnipiškių gatve). 1737 m. Vilniaus plane aptariamoje vietoje matomas ir neintensyvus medinis užstatymas, kuris suintensyvėjo nuo XVIII a. pabaigos, kiek keitėsi XIX a., tačiau išliko daugmaž panašaus intensyvumo iki XX a. vidurio. Nuo XVIII a. pabaigos atsirado ir mūrinis užstatymas.

2016 m. žvalgomųjų tyrimų metu sklype ištirta 16 šurfų (bendras 62 m^2 plotas). Fiksuoti 0,20–2,8 m storio kultūriniai sluoksniai, datuoti XVII a. II puse – XX a. II puse. Neintensyvūs archeologiškai vertingi iki 1,2 m storio kultūriniai sluoksniai fiksuoti šurfuose 3, 5, 7, 8, 10, 13, 14. Juose aptikta XVIII–XIX a. bei pavienių XVII a. radinių. Šurfų 5, 8, 13, 14 archeologiškai vertinguose kultūriniuose sluoksniuose išsiskyrė iki 40 cm storio galbūt ankstyviausias pirminis šios vietos paviršiaus horizontas, datuojamas XVII a. II puse – XVIII a.